MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kaikkein järkevintä olisi kirkastaa puu- ja betonirakentamisen yhteiset edut ja parhaat ominaisuudet. **KAUPPALEHTI PÄÄKIRJOITUKSESSAAN**

Palkkiot haaste osuustoiminnallekin

Yritysten kasvu ja kansainvälistyminen ovat 2000-luvulla kasvattaneet suurten yritysten johdon palkkoja tuntuvasti. Suomeen on syntynyt huipputuloihin yltävä palkkajohtajien joukko, jollaista vanhojen tehdaspatruunojen aikana ei tunnettu.

Nykyisin on tuiki tavallista, että suuren yrityksen toimitusjohtaja tienaa kuukaudessa pääministerin vuosipalkan. Peruspalkan päälle yritysjohtaja voi saada toisen mokoman erilaisina bonuksina ja palkkioina.

Palkkiojärjestelmiä on perusteltu johtajien kansainvälisellä palkkakilpailulla – suomalaisyrityksillä ei ole varaa menettää osaavaa johtoaan ulkomaisiin yrityksiin. Hyvänä aikana perustelut ovat pääosin kelvanneet sekä firmojen työntekijöille että muulle yhteiskunnalle. Yhtiöiden ja niiden johdon menestys on tuonut työpaikkoja ja verotuloja.

Talouden vaikeina aikoina ja yritysten vähentäessä väkeään on selvää, että yritysjohdon palkkiot herättävät laajempaakin kiinnostusta – jopa arvostelua. Näin käy erityisesti silloin, jos palkkioperusteet ja toteutus jäävät yleisölle hämäriksi.

Yritysten arvoissa suosittu avoimuus ei ole aina koskenut johdon palkitsemista. Häveliäisyys kertoa muun muassa eläke-, tulos- ja sitouttamisbonuksista on saanut yrityksiä avoimuuden sijasta kehittelemään uusia palkitsemismuotoja, jotka eivät ole olleet aina tiedossa omistajillakaan.

Viime viikkojen puheenaihe ovat olleet yritysjohdon omistamat holding-yhtiöt, joiden kautta kymmenkunta suuryritystä on palkinnut avainhenkilöitään. Ideaan on kuulunut, että johtajien oman rahan lisäksi holding-yhtiö saa emoyritykseltä lainaa osakeostoihin. Johtajat saavat palkkionsa myöhempänä kurssinousuna.

Ratkaisevaa tietysti on, mikä on johtajien oman rahan ja lainarahan suhde. Joka tapauksessa järjestely vaikuttaa etenkin lainarahan tuottojen osalta myös verokeinottelulta – normaalisti palkkatulona verotettavia palkkioita siirretään holding-yhtiön kautta johtajien pääomatuloiksi.

Verottaja ja lainsäätäjä perehtyvät varmasti palkitsemista varten perustettujen holding-yhtiöiden asemaan. Lopputuloksesta riippumatta yrityksissä kannattaisi muistaa, että

Johtajan palkkapussin sisällön pitää kestää myös kriittistä tarkastelua.

kaikki minkä laki sallii, ei välttämättä ole yleisön silmin moraalisesti kestävää.

Holding-yhtiöihin perustuva palkitseminen sotii erityisesti osuustoiminnan arvoja vastaan. Osuustoimintataustaisista yrityksistä järjestely on ollut käytössä OP-Pohjola-ryhmässä sekä Metsäliitto Osuuskunnassa (MT 30.3.).

OP-Pohjola purki järjestelyn sen herättämän arvostelun seurauksena. Metsä Groupiksi muuttuneessa Metsäliittokonsernissa ylimmän johdon holding-yhtiö on sijoittanut M-realin osakkeisiin vajaat 20 miljoonaa euroa, joista kolme neljäsosaa on lainaa Metsäliitolta.

Osuustoimintaan perustuva omistus ei voi estää yrityksen johdon palkitsemista. Palkitsemisen on kuitenkin kestettävä osuustoiminnan arvojen mukainen kriittinen tarkastelu sekä osuuskunnan jäsenten että ympäröivän yhteiskunnan taholta.

Palkkiot, jotka näyttävät syntyvän palkitsemiskonsulttien ja palkittavan yritysjohdon ryhmätyönä, ja jotka johtavat verotuksellisesti epäselviin yritysjärjestelyihin, eivät tätä kritiikkiä kestä. Osuustoiminnan pitäisi osoittaa luovuuttaan ja korostaa arvojaan myös palkitsemisessa.

Kaikki minkä laki palkitsemisessa sallii, ei välttämättä ole moraalisesti kestävää.

Navetta ei mahdu

Ylitorniolainen maanviljelijä on törmännyt outoon ongelmaan. Hänen uusi navettansa ei aluehallintoviraston mukaan mahdu kylälle. Viraston mielestä kaksi navettaa kylälle riittää.

Kotikylälleen palannut nuori viljelijä puhkuu intoa ja haluaisi rakentaa uuden navetan. Samalla kotitilan vanha navetta suljettaisiin. Uutta navettaa varten on raivattu sopivalta paikalta kolmen hehtaarin tontti.

Monesti kotieläinsuojien sijoittelua arvostelevat naapurit. Tässä tapauksessa ei ole näin vaan naapurit toivottavat uuden yrittäjän tervetulleeksi kylälle. Naapureilla ei ole pahaa sanottavaa rakennushankkeesta, joka tuo työtä ja toimeentuloa.

Navetan etäisyyden lähimmästä talosta tulisi olla 100 metriä. Tämä etäisyys on otettu navetan sijoittelussa huomioon. Se ei silti ole riittänyt aluehallintovirastolle (avi).

Viraston mielestä etäisyys onkin vain 75 metriä. Tähän tulokseen virasto on päätynyt käymättä paikan päällä.

Myös kunta ja alueen elykeskus puoltaa navettaa. Tämäkään ei kuitenkaan riitä aville, jolla on valta ja voima pysäyttää investointi. Virasto hylkäsi lupahakemuksen. Nyt viljelijä ei saa rakentaa uutta ja purkaa vanhaa navettaa.

Ylitornion tapaus tuskin on ensimmäinen maassa, mutta yksi pahimmista esimerkeistä se lienee. Virastobyrokratia estää järkevän toiminnan ja suorastaan tuhoaa elikeinoelämän edellytyksiä. Yrittäjyyttä suitsitaan kaikin mahdollisin keinoin.

Ei tarvitse ihmetellä, jos yrittäjät lannistuvat mielivallan edessä. Ylitorniolainen yrittäjä on vienyt asian Vaasan hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, kuten pitääkin. Aika näyttää, mikä rakennusluvan kohtalo on. Voittaako maalaisjärki vai byrokraattinen järjettömyys?

VIERASYLIÖ

Onko Suomen kehityspolitiikka muuttumassa?

Vuonna 2007 Matti Vanhasen II hallitus uudisti Suomen kehityspoliittisen ohjelman ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paavo Väyrysen johdolla. Ohjelma sai aikaan vuosikymmeniin vilkkaimman keskustelun Suomen kehitysyhteistyöstä ja globaalista kehityspolitiikasta.

Suomen oma rooli ja suomalaisen osaamisen tuoma lisäarvo olivat vuosien varrella jääneet vaille ansaitsemaansa huomiota. YK:n niin sanotun Vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteet olivat ohjanneet toimintaa suuntaan, jossa tuloksia arvioitiin etenkin ympäristön ja maaseudun kannalta kapeasti.

Kestävän kehityksen tilalle oli hiipinyt kehittyvien maiden kasvava riippuvuus kansainvälisestä apuyhteisöstä.

Rion hengessä kestävään kehitykseen

Vuoden 2007 ohjelmassa globaalin kehityksen ympäristönäkökulma palautettiin arvoonsa. Tie taloudellisesti kestävään kehitykseen nähtiin kunkin maan omien resurssien hyödyntämisen, yritystoiminnan ja kaupankäynnin kautta.

Yhteiskunnallisesti kestävä kehitys otettiin tarkasteluun entistä laajemmin, mukaan lukien hyvä hallinto ja oikeusvaltiokehitys, kun aiemmin oli painotettu sosiaalisektoria. Maaseutukehitys nähtiin keinoksi, jolla voidaan puuttua sekä globaaliin ruokakriisiin että ympäristön tilan heikkenemiseen kestävästi.

Nämä uudistukset palauttivat Suomen kehityspolitiikan periaatteet sellaiseksi kestävän kehityksen kokonaiskäsitykseksi, joka syntyi YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa Riossa vuonna 1992. Sen jälkeen kehityspolitiikan perustavoite eli köyhyyden poistaminen oli hämärtynyt ja ”kansainvälisen apuyhteisön” toiminta oli muuttunut itsetarkoitukseksi. Oli aika palata ”globalisaation hallinnasta” tavoitteelliseen ihmiskuntapolitiikkaan.

Uusi ohjelma herätti alussa kritiikkiä, koska monet toimijat olivat omaksuneet erilaisen ajattelutavan. Kun uuteen ajattelutapaan tutustuttiin paremmin, se alkoi nopeasti ohjata käytännön toimintaa ja sai kiitosta osakseen.

Uusi ajattelutapa johti myös Suomen kehityspolitiikan suurimpaan kansainväliseen läpimurtoon. Ministeri Väyrysen aloite transatlanttisesta kehityskumppanuudesta hyväksyttiin nopeasti EU:n kehitysministerien kokouksessa.

Se nousi vuonna 2009 EU–USA-huippukokouksen asialistalle ja sai myönteisen vastaanoton USA:ssa. Maailman tärkeimpien kehitysrahoittajien ja kauppapoliittisten toimijoiden voimia yhdistettiin kaikkein köyhimpien maiden aseman parantamiseksi.

Ohjelma toistaa vihreiden kotimaasta tuttua keskittämisajattelua.

Se oli Vanhasen hallitusten tärkeimpiä ulkopoliittisia saavutuksia.

Uusi ajattelu – paluu menneisyyteen?

Nykyinen hallitus on julkistanut oman kehityspoliittisen ohjelmansa. Kehitysministeri Heidi Hautalan johdolla tehdyssä työssä ovat näkyvimmin esillä Suomen ihmisoikeusperusteinen toimintatapa, rauhanvälitys ja ympäristöasiat. Myös kaupan ja kehityksen suhdetta sekä uusien kehitysrahoitusmallien etsimistä pidetään esillä, mikä on tärkeää.

Tarkemmalla lukemisella joutuu kuitenkin huomaamaan, että ohjelmassa on otettu valitettavasti takapakkia monessa asiassa.

Ohjelman ympäristö- ja maaseutuajattelu on kapeaa. Keskeisenä ympäristön tilan parantamisen muotona nähdään ekotehokkaat kaupungit. Ohjelma ei pyri ehkäisemään kehitysmaiden nopeaa kaupungistumista, vaikka juuri tämä on suuri ympäristö- ja ihmisoikeusongelma.

Ohjelma toistaa näin vihreiden kotimaasta tuttua keskittämisajattelua, jonka mukaan kaupunkimainen elämäntapa on energiatehokas ja ympäristöystävällinen.

Mikä on Suomen oma rooli?

Suomalaisilla yrityksillä ja asiantuntijaorganisaatioilla olisi paljon annettavaa kehityspolitiikan toimeenpanossa. Niiden rooli on kuitenkin käytännössä mitätöity edelliseen ohjelmaan verrattuna. Kun kehitysministerille kuuluvat hallituksessa myös omistajaohjaustehtävät, olisi voinut odottaa yritysten vahvemman roolin tunnistamista.

Ihmisoikeusperusteinen lähestymistapa on tietysti oltava Suomen kaiken ulkopolitiikan johtolankana, mutta sen nostaminen kehityspolitiikan kärkeen haittaa kehityspolitiikan eri ulottuvuuksien oivaltamista. Lisäksi se on johtanut toiminnallisesti ja määritelmällisesti mahdottomiin toimintasuosituksiin kuten ”ristiriitatilanteissa Suomi puolustaa heikoimpien oikeuksia”.

Eiköhän Suomen olisi viisainta olla konfliktitilanteissa sillä puolella, jonka näkökantaa puoltaa kansainvälinen oikeus, sopimusten noudattaminen ja myös Suomen oma etu?

Rauhanvälitys nousee ohjelmassa aivan keskeiseksi toimintalohkoksi. Tässä olisi syytä realismiin.

Martti Ahtisaaren Nobel-palkinto ei tee kenestä tahansa suomalaisesta taitavaa ja tuloksellista rauhanneuvottelijaa. Suomen kansainvälinen asema luo edellytyksiä tällaiselle toiminnalle, mutta Suomen resurssit ovat rajalliset. Rauhanvälittämistä pitäisi pohtia enemmän osana Suomen yleistä ulkopolitiikkaa kuin kehityspolitiikan yhtenä sektorina.

Ministeri on linjannut, että Suomen kahdenvälinen yhteistyö keskitetään Afrikan ja Aasian köyhimpiin maihin. Perustuuko tämä huolelliseen harkintaan saavutetuista ja saavutettavista tuloksista?

Suomalainen osaaminen saattaisi pienillä panoksilla vähentää köyhyyttä ja parantaa ympäristön tilaa esimerkiksi Keski-Aasian, Kaukasuksen ja Itä-Euroopan alueilla, jonne edellisellä hallituskaudella perustettiin oma toimintaohjelma.

Uusi kehityspoliittinen ohjelma on varmasti monien kansallisten ja kansainvälisten kehitysyhteistyöjärjestöjen mieleen ja ne ovat selvästi vaikuttaneet sen sisältöön. Tämä on kuitenkin johtanut taantumaan kehityspoliittisen ajattelun kattavuuden ja tavoitteellisuuden suhteen.

OSSI MARTIKAINEN

Kirjoittaja on EU:n alueiden komitean jäsen, joka toimi ulkomaankauppa- ja kehitysministerin erityisavustajana 2007–2009.

PÄIVÄN KUVA

JANNE JUVONEN

Ahvenia auringossa

Kuuden tunnin istuminen pääsiäislauantain auringossa toi **Sami Karppiselle** kohtuullisen saalin: ”Kaksi savustuspöntöllistä pannukarkeita ahvenia.” Jää keskisuomalaisella Kivijärvellä oli vielä noin 40 senttimetriä paksua. Silti Karppinen arvelee, että pilkkikelejä piisaa enää viikoksi, pariksi.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUKKA PASONEN

Sananlaskuille uusiokäyttöä

Ennen viisaus siirtyi sukupolvilta toisille suullisesti. Muun muassa sananlaskut kertoivat kansalle käyttäytymisnormit ja sosiaaliset rajat sekä opettivat, miten selvitä arjen ankaruudessa.

Ne jatkoivat valistusta siitä, mihin piispa ja Biblia lopettivat. Kansa ymmärsi realiteetit ja osasi taipua taittumatta nöyränä mahdottomuuksien edessä. Niissä kiteytyi kansan luonne ja moraali.

Nykyisin on toisin. Kaikki tarvittava viisaus löytyy Wikipediasta ja Suomi24:stä. Sivistyksen aukot täyttyvät Big Brotherista ja Huippumalli hausta.

Sananlaskuista moni ei ole kuullutkaan. Meidän vanhempienkin on jo aika unohtaa tuntemamme sananlaskujen tulkinnat. Jos emme päivitä vertauksia nykyaikaan, meidät jyrätään.

Tässä muutamia esimerkkejä:

Sananlasku: ”Parempi pyy pivossa kuin kymmenen oksalla.”

Wanha tulkinta: Ei kannata ahnehtia. Liikaa pyytävälle voi jäädä pelkkä luu käteen.

Uusiokäyttö: Lähtisin siitä, että yksi pyy on riittämätön tavoite. Ensiksi eriytetään pivo omaksi tytäryhtiökseen. Sitten ammutaan kaikki liikkuva kaikilta oksilta. Lopuksi karsitaan oksat, kaadetaan rungot ja kaivetaan ylös juurakot. Lopuksi kaikki myydään eniten tarjoavalle.

Ota itse ensimmäisenä, niin et jää koskaan ilman.

jukka.pasonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Sananlasku: ”Niin metsä vastaa kuin sinne huudetaan.”

Wanha tulkinta: Muut kannattaa ottaa aina huomioon. Jos käyttäytyy kohteliaasti ja reilusti, saattaa itsekin saada reilua kohtelua.

Uusiokäyttö: Jos joku alkaa huudella takaisin, niin huuda kovempaa tai käytä fysiikkaa, jos se ei muuten usko. Sitä paitsi sen koko metsänhän voi kaataa. Eipä huutele enää koskaan takaisin.

Sananlasku: ”Joka kuuseen kurkottaa, se katajaan kapsahtaa.”

Wanha tulkinta: Ei kannata haihatella esimerkiksi nousua ylempään sosiaaliluokkaan tai himoita tavaroita, jotka eivät omassa asemassa olevalle kuulu. Siinä voi menettää sen kaiken vähänkin, mitä omistaa.

Uusiokäyttö: Taas tässä on joku hemmetin risu, nurin vaan katajat ja kuuset, asfalttia päälle ja skeittaamaan.

Sananlasku: ”Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.”

Alunperin se on perua eräkulttuurista. Iso kuusi tarjosi suojaa sateelta, mutta sitä ei ollut hyvä käyttää ilman metsänhaltijan suostumusta. Toisaalta se voidaan tulkita myös kuten sanalasku ”Sen ehdoilla elät jonka leipää syöt.”

Uusiokäyttö: Nyt nämä puut tosiaan riittävät. Nurin joka ikinen kuiskiva kuusi.

Sananlasku: ”Joka toiselle kuoppaa kaivaa, se itse siihen lankeaa.”

Wanha tulkinta: Elä rehellisesti, älä ilkeyksiä punoen. Tulkinta suunnilleen sama kuin sanalaskussa: ”Pilkka sattuu omaan nilkkaan.”

Uusiokäyttö: Kaivan vain sellaisia kuoppia, joihin mahtuu pienet surkimukset. Isokenkaisenä en itse mahdu niihin putoamaan. Porskutan vain.

Vanhat sananlaskut taitavat tosiaan olla aikansa eläneitä. Mitä jos kokeiltaisiin keksiä pari tähän päivään osuvaa ilmaisua.

Uusi huuli: ”Pienellä petoksella saa pientä ekstraa; kunnon kusetuksella kunnon tuoton.”

Wanhan tulkinta: ???

Nykytodellisuus: Peilistäsi katsoo luuseri, jos et tajua tämän sanomaa.

Uusi huuli: ”Ota itse ensimmäisenä, niin et jää koskaan ilman.”

Wanhan tulkinta: Hei, nämähän on ihan hirveitä. Missä moraali?

Nykytodellisuus: Oli mitä oli, mutta totta joka sana. Mikä se moraali muuten on? Onko sulla siitä jokin esimerkki?

LEHTIKATSAUS

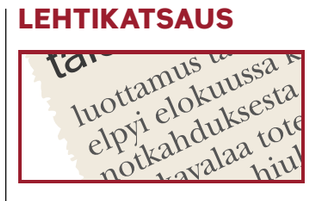

Koulukyyti maitoautolla?

Inkeri Pasanen pohtii **Keskisuomalaisessa** maitotilojen vähenemistä.

”Maitotilan isännyys tai emännyys on yhä harvemman nuoren toiveammatti. Suuret investoinnit, EU:sta tulviva säädösviidakko ja suomalaisen maatalouspolitiikan epävarmuus aiheuttavat unettomia öitä kylmähermoisimmallekin.

Yleinen asennekaan ei maanviljelijää suosi. Siinä missä nuoria yrittäjiä muuten nostetaan jalustalle ja kiitellään isänmaan toivoiksi, maatalousyrittäjä saa kuulla elävänsä yhteiskunnan tukien varassa.”

”Hallituksen kaavailema kuntauudistus sisältää uhkia, jotka toteutuessaan varmasti kiihdyttävät nuorten pakoa maatiloilta. Esimerkiksi perusopetusta järjestettäisiin suunnitelmien mukaan vain kunnissa, joissa syntyy vähintään 50 lasta vuodessa.

Paikallislehti Viispiikkinen oli koonnut tietoa pohjoisen Keskiuomen väestöennusteista. Vuosina 2008–2010 Karstulassa oli syntynyt keskimäärin 38 lasta vuodessa, Kannonkoskella 14, Kivijärvellä ja Kyyjärvellä 12.

Jos näiden nykykuntien alueilla vielä kymmenen vuoden päästä joku perheellinen maitotilallinen asustaa, kenties pienokaiset pistetään maitoauton kyydissä maakuntakeskukseen kouluun.”

Ei marjoja orjatyöllä

Lapin Kansa toteaa, että ulkomaisten marjanpoimijoiden määrä kasvaa. Pelisäännöissä on oltava kuitenkin tarkkana. *”Suomalaisiin metsiin ei tarvita orjatyövoimaa, joka joutuu poimimaan marjoja kirjaimellisesti henkensä edestä.*

Marjateollisuuden on otettava entistä enemmän vastuuta poimijoista ja varmistettava se, että matka- ja välityskulujen raskauttama poimija pääsee vähintään omilleen.

Ulkoministeriö pyrkii uusilla ohjeillaan suitsimaan välitysmaksuja, joita suomalaisen marjateollisuuden käyttämät thaikoordinaattorit perivät poimijoilta etukäteen.

Marja-alan yritysten kannalta toivottavaa on, että ministeriö onnistuu pyrkimyksessään.”

Oikeistoräppi Sasin varassa

Evan johtaja **Matti Apunen** arvioi kolumnissaan **Helsingin Sanomissa**, että vasemmistolaisen kulttuuriväen sanoma pääsee mediassa läpi vähällä kritiikillä.

”Yleensä kriittisessä mediassa poliittiseksi julistautuneet henkilöt altistuvat epämukaville kysymyksille. Taide on tässä suhteessa poikkeus ja median erityisessä suojeluksessa. Taiteilijan poliittinen julistus ei ole politiikkaa vaan ’humanismia’. Taiteilijalla ei ole todistustaakkaa.”

”On tietysti täysin oikeiston oma vika, että se tuottaa niin vähän taidetta, joka puhuttelee nuorisoa ja mediaa. On myös selvää, että oikeistolaista räppiä ei ole eikä tule. Tosin jotkut ovat sitä mieltä, että Kimmo Sasi pääsee varsin lähelle.”